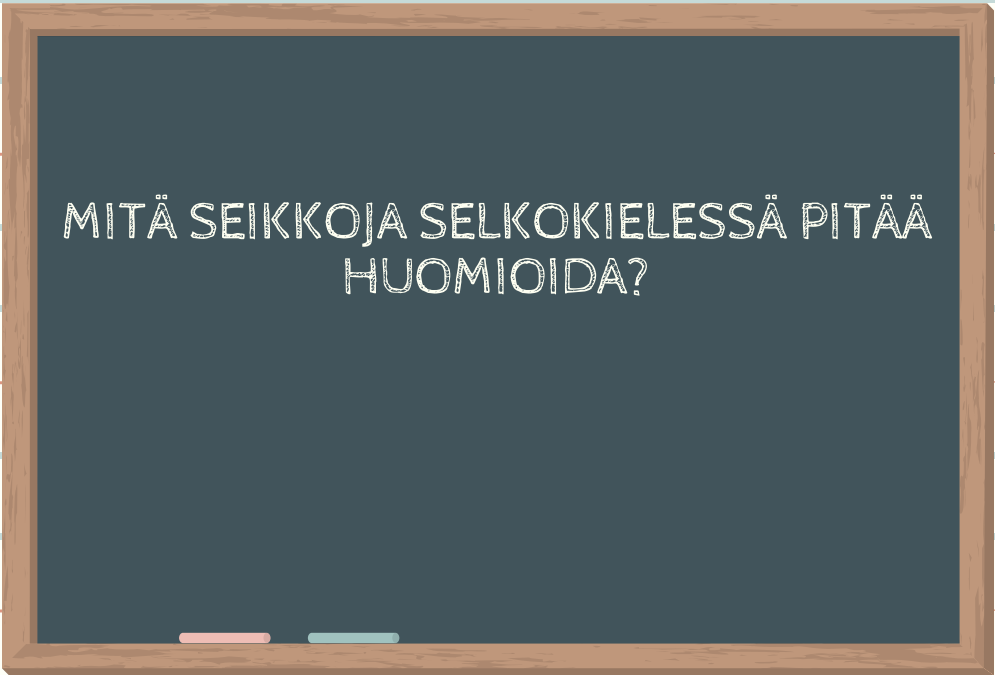

Tuija Metsäaho

Selkokieli on suomen kielen kielimuoto

MITÄ SEIKKOJA SELKOKIELESSÄ PITÄÄ
HUOMIOIDA?

Syyskuu 2020

Tämän oppaan sisältö pohjautuu
selkokielikoulutukseen, jonka kävin 22.9.2020.
Koulutuksen veti Ella Airaksinen Selkokeskuksesta.

Selkokieli on suomen kielen kielimuoto. Sillä ei ole
omaa kielioppia.

Selkokielen tarve kasvaa koko ajan. Esimerkiksi
kriisitilanteessa kaikki hyötyvät selkokielestä.

Jos kohderyhmässä on maahanmuuttajia, muistisairaita
tai lievästi kehitysvammaisia, kannattaa käyttää
selkokieltä.

Selkokielellä pystyy kirjoittamaan myös persoonallista
kieltä. Selkokiелiset tekstit eivät kuitenkaan ole
tasalaatuisia. Jotkin selkokiелiset tekstit ovat parempia
kuin toiset.

Uusi lainsäädäntö velvoittaa julkisia toimijoita
tekemään nettisivuistaan saavutettavia. Selkokieli on
osa saavutettavuutta.

**Selkokeskuksen tavoite: Suomi on maa, jossa
kukaan ei ole vaarassa syrjäytyä kielen vuoksi.**

Suomessa ei ole koulutusta, joka pätevoittää selkosuomen kirjoittajaksi. Kun käy koulutuksissa ja harjoittelee, voi tarjota osaamistaan Selkokeskukselle.

Miten selkokieltä tuotetaan?

On kaksi tapaa kirjoittaa selkokieltä: mukauttaa yleiskielistä tekstiä tai kirjoittaa suoraan selkokieltä.

Ennen kuin alkaa kirjoittaa, on hyvä vastata seuraaviin kysymyksiin: Kuka on viestin vastaanottaja? Millaista tietoa hän tarvitsee? Miksi hän lukee tekstin?

Taitavilla ja heikoilla lukijoilla on erilainen tapa lukea tekstiä. Mikä on tekstin tarkoitus? Selkolukija ei välttämättä erota eri tekstilajeja toisistaan. Pitää korostaa kyseisen tekstilajin piirteitä.

Motivoi lukijaa lukemaan. Heti tekstin alussa voi orientoida eli johdatella lukijaa ja kertoa, mitä teksti käsittelee. Jokin muukin koukku kelpaa. Valitse sellainen aihe, joka kiinnostaa lukijaa.

Tämä lista auttaa, kun haluat kirjoittaa selkokielellä:

- Jos aihe on vaikea tai abstrakti eli epähavainnollinen, sitä voi yrittää havainnollistaa.
- Tekstin sävyyn vaikuttavat sanavalinnat, kielen rakenteet ja kirjoitustyyli.
- Selkokirjoittaja joutuu tasapainottelemaan selitysten kanssa, mitä kaikkea pitää selittää auki.
- Oikeinkirjoitus kuuluu myös selkokieleen.
- Tekstin jäsentely helpottaa lukemista.
- Väliotsikoissa kannattaa suosia lauseotsikoita.
- Selkokieli sietää toistoa.
- Sanoja voi selittää havainnollisilla sanoilla. Käytä yleisiä kielen rakenteita.
- Sinä-muoto toimii.
- Käytä passiivia vain harkiten.
- Suosi tavallisia ja mahdollisimman havainnollisia verbejä.
- Selkokielessä ei ole pelkkiä irtonaisia päälauseita.

Esimerkkejä selkokielisistä nettisivuista

Satasairaalan sivut löytyvät selkokielellä osoitteesta

www.satasairaala.fi/kehitysvamma palvelut

Kelan sivuilla voi valita kieleksi selkosuomen

www.kela.fi/web/selkosuomi

Selkokiелiset tekstit on merkitty Selkokieli-tunnuksella.

Selkomateriaalin ulkoasu

Taitto tukee ymmärtämistä. Selkomateriaalin ulkoasussa kannattaa huomioida muun muassa nämä seikat:

- Tekstin korostuskeinoja kannattaa käyttää vain harkitusti.
- Verkkosivuilla käytetään päätteetöntä fonttia, paperilla päätteellistä.
- Selkotekstejä ei tavuteta.
- Kapea palsta verkkotekstissä on hyvä.
- Infografiikka havainnollistaa.
- Taustan ja tekstin välisen kontrastin pitää olla riittävä.